

goj beixnuengx wnq (3)

Gij Mimiz Riengbya

□ Mwnz Duz raiz Yinj Fuzgen hoiz

Gyanghaet ngoenz singhgiz roek, bae Mungjhaij Yen Mungjvwn Cin ganjhaw, youq baihnaj aendan boux daxlungz Daijcuз ndeu, geizheih fatyienh geij aen riengbya aeu faexcuk san baenz haenx, laenghenz lij miz aen doengsuliuoux coux raemx ndeu, gyoengq byavanx、byanouq he youq ndaw doengj angqyangz bonghcadcad. Haujlai nanz mbouj raen yiengh riengbya gaeuq neix lo, gou geizheih byaij daengz dangqnaj daxlungz.

“Daxlungz, gij riengbya mwngz gai lwi?” Gou cam.

“Neix dwg gij rieng gou dwkbya gag yungh la, haetromh ngamq daj ndaw nazraemx gou sou doxdauq.” Dingz yaep he, daxlungz lumjbaenz yawj ok gij simsaeh gou, youh naeuz: “Danghnaeuz mwngz siengj aeu, hix ndaej gai hawj mwngz, fanjcingq gou bonjfaenh rox san.”

Daxlungz lwnh gou nyi, de dwg vunz Mbanjsingzswj Mungjvwn Cin, ndaw ranz miz 6 moux naz, youq ndaw naz ciengx bya. Moix roeb singhgiz haj banhaemh, de cungj dawz cibgeij aen riengbya cengj youq sokraemx haenznaz, singhgiz roek haetromh bae sou bya. Aenvih ndaw naz ciengx bya, gij naz ndaw ranz de soqlaiz mbouj dwk bwnhvafeiz, hix mbouj dwk nungzyoz, haeuxgok caeuq duзbya cungj baengh bwnhhaex majhung.

Gou saenq gij vah daxlungz. Roeb gij byaswnghdai mbouj gueng swzliu neix, gou cawx gij bya de liux lo, youh mbon aen’ingjsiengq okdaeuj, ingj gij riengbya roengzdaeuj, gij riengbya neix gou seiz iq san gvaq, gou siengj ndaejhoengq caiq san geij aen sawqsawq.

Cungj riengbya neix dwg doengh bi haenx ranzmbanj gou gij hongdawz dwkbya haenx cungj ndeu, aeu faexcuk san baenz, cauhyuh genjdanh, gaemdawz hix genjdanh, vunz gig gyaез yungh. Gij bouhsoq cauhyuh de dwg: Raemj hoh roxnaeuz song hoh gocuk ndip lumj henghga co nei, gij raezдинj de gaengawq haenznaz sangdaemq daeuj dingh, itbuen beij sokraemx haenznaz haemq daemq di, lajdaej louz hoh cuk ndeu, hoh baihgwnz doengjfaex aeu cax sek baenz diuzsaeq lumj lwgfwngz hung iq, moix diuz diuzsaeq daj giz 20 lizmij lot caengznoh baihdaw bae, hawj duk bienq unq, caiq yungh duk san baenz aen rongz lumj aenlaeuh nei, baihlaj soem baihgwnz gvangq. Cungj riengbya neix Vahhahniz heuhguh “lujcinh”, gou 18 bi lizhai mbanjranz daengz couh swhfan doegsaw gaxgonq, vunz mbanjranz lij aeu cungj riengbya neix dwkbya. Moix bi, nazraemx hainduз cuengq raemx daengz haeuxhenj dingz cuengq raemx ndaw geij ndwen neix, haujlai ranz vunz cungj dawz cungj riengbya neix cengj youq laj dwngjraemx haenznaz, gij bya’nyaеq、duзgungq、lwgsae、duзbaeu doengh duз ciengx youq ndaw naz neix ciengzseiz riengz raemx youz haeuj ndaw riengbya bae. Aenvih bak gvangq daej gaeb, bya gungq ndaej haeuj mbouj ndaej ok, caenh deng gyaeng youq deq gaeb.

Cawz giz dwngjraemx haenznaz le, giz dwngjraemx henznaz、miengraemx、gumzraemx、aendaemz cungj ndaej cuengq gij riengbya neix. Aen nienzdaih haenx, gij bya ndaw daemz ndaw dah henzgyawj

捕鱼篓的秘密

□ 门 图

星期六早上去勐海县勐混镇赶集，在一位傣族波陶摊位前，惊奇发现了几只竹编的捕鱼篓，旁边还有一只装水的塑料桶，一群大头鱼、小泥鳅在桶中欢快游动。很久没见到这老式捕鱼篓了，我好奇地走到波陶面前。

“波陶，你这渔具卖吗？”我问。

“这是我自己捉鱼用的，早上刚从我家水田里收回来。”停了一会，波陶似乎看出我的心思，又说：“如果你想要，也可以卖给你，反正我自己会编。”

波陶告诉我，他是勐混镇城子村人，家里有6亩稻田，已开展稻田养鱼。每逢星期五傍晚，他会带上十来只捕鱼篓支在田埂出水口处，星期六一大早去收鱼。因为田里养鱼，他家稻田从来不施用化学肥料，也不打农药，稻谷和鱼类全靠农家肥生长。

我相信波陶的话。碰上了不喂饲料的生态鱼，我把鱼全买下了，又拿出相机，把波陶的捕鱼篓拍了下来，这东西我小时候编过，我想抽空再编几个试试。

这种捕鱼篓是当年我老家众多捕鱼器具中的一种，属于竹质捕鱼器具，制作简便，操作方法也简单，很受欢迎。制作程序为：砍一节或两节小腿粗的鲜竹，具体长度根据田埂的高度而定，一般比田埂出水槽稍低一点，底部留一竹节，竹桶上半节用刀剖成小指大小的细条，每根细条自20厘米处削除内层使之变柔软，再用竹篾编织成下尖上宽如漏斗一般的巢。这种鱼篓哈尼语叫“鲁真”，我18岁离开老家到州师范读书前，老家人仍用这种器具捕鱼。每年，水田开始放水栽秧直到谷物泛黄停止放水的几个月内，很多人家都会把这种捕鱼器支到每丘田埂出水口下，生活在田里的小鱼、小虾、螺蛳、螃蟹等往往会随水游进这个捕鱼具。由于口宽底窄，鱼虾好进不好出，只能束手就擒。

除了田埂出水口外，田边、沟壑、水坑、鱼塘出水处均可放置这种捕鱼篓。那个年代，哈尼族山寨附近的河流池塘里鱼比较多，捕获一些小鱼小虾只要一锅烟的功夫。哈尼族田地里一般都盖有地棚，棚里备有锅灶。农忙时节，主人家白天都在窝棚里吃饭、休息，捕获的鱼虾连同田埂、沟壑边采回的折耳根、水芹菜等，就在地棚做菜吃。栽插结束后，主人家也每隔几天去收鱼，鱼篓里有水流动，鱼在里面生活几天是没有问题的。

那时年纪小，不会编织这种渔具，邻居有个亲戚知道我喜欢捉鱼，特意编了十几个送给我。从那以后，每年栽插时节，我都会抽空把这些渔具拿到离家不远的田地，放在自认为鱼类出入频繁的田埂出水口下方，头天放第二天查看，每次都能收获一些小鱼虾。

但也有一次例外。那年刚满11岁，我跟着比我大5岁的表叔去收鱼，表叔的渔具就支放在我的下边。意外的是，我所用的渔具里一条小鱼也没有，表叔也一无所获。这种情况以前从未有过，表叔认为一定是被小偷赶在我们之前把鱼收走了。次日一大早，我跟着表叔再次来到田边，先把自家的鱼放进一边的鱼篓，接着又去收旁边人家捕的鱼。当提起最后一只鱼篓，正要查看有没有鱼时，不幸被主人家发现了。我和表叔顾不上收鱼篓，撒腿就跑，一口气跑进田边山林藏起来。人是跑脱了，却被主人认出相貌，自己的鱼也被收缴了。表叔还被当作“小偷”在村群众会上被批斗一通，我因为年纪小免于批斗，但也成了我人生中的一个“污点”，成为我不愿公开的一个“小秘密”。

从勐混赶集回来，我把鱼篓的照片存放到电脑里，又到地头砍了根竹子，凭借儿时的记忆，对着照片依葫芦画瓢地编织了5只捕鱼篓。妻子认为我编的这些东西毫无用处，可她知道我喜欢收藏民族民间器具因而也不反对，她哪里知道这小小的鱼篓里还藏着我少年时代的一个小秘密。如今，捕鱼工具五花八门数不胜数，但我觉得，现代化的捕鱼工具与捕鱼活动，远没有我们那个年代捕鱼的乐趣与刺激。

mbanjranz Hahnizcuз haemq lai, dwk dawz bya-nyaеq duзgungq caenhaeu cit doengz ien he couh ndaej. Ndaw nazreih Hahnizcuз itbuen cungj dang miz ranzbungz, ndaw ranzbungz bwh miz reksaeuq. Seiz hong nyaengq, bouxcawj doengxngoenz youq ndaw ranzbungz cawj haeux、vietnaiq, gij bya gungq dwk ndaej haenx lienzriengh gij byaеk henznaz ndaw mieng mbaet ma haenx, couh youq ndaw ranzbungz cawj gwn. Ndaem gyaj sat le, ranzcawj hix gek geij ngoenz bae sou bya, ndaw riengbya miz raemx laedoengh, duзbya youq ndaw rieng hix ndaej lix geij ngoenz.

Baeз haenx nienzgeij iq, mbouj rox san gij hongdawz dwkbya neix, gekleiz miz boux caencik ndeu rox gou gyaезmaiј dwk bya, daegdaengq san geij aen soengq hawj gou. Daj baeз haenx le, moix bi ndaem naz seizde, gou ndaejhoengq couh dawz gij hongdawz dwkbya neix daengz ndaw naz liz ranz mbouj geijlai gyaе haenx, cuengq youq baihlaj dwngjraemx haenznaz, ngoenzgonq cuengq ngoenz daihngeih cazyawj, moix baeз cungj nyaeb ndaej di bya gungq he.

Hoeng miz baeз ndeu linghvaih. Bihaenx ngamq rim 11 bi, gou riengz boux daxau lai hung gou 5 bi haenx bae sou bya, aen riengbya daxau couh cengj youq baihlaj gou. Lihuh mbouj daengz, ndaw riengbya gou duз bya iq cungj mbouj miz, daxau hix mbouj miz saek duз. Cungj cingzgvang neix soqlaiz caengz miz gvaq, daxau nyinhnaeuz itdingh dwg deng bouxcaeg youq gaxgonq dou dawz bya sou deuz lo. Ngoenz daihngeih haetromh, gou riengz daxau caiq baeз daeuj daengz haenznaz, sien dawz gij bya bonjfaenh cuengq haeuj ndaw rieng, ciepdaeuj youh bae sou gij bya bouxwnq dwk dawz haenx. Baeз dou riuј aen riengbya gatlaeng seiz, cingq yaеk yawj miz mbouj miz bya, caen boihseiz, deng bouxcawj de yawjraen lo. Gou caeuq daxau goq mbouj ndaej sou rieng, yut din couh buet, gaemz heiq ndeu buet daengz gwnz ndoeng bae ndoj. Vunz dwg buetdeuz lo, hoeng deng bouxcawj nyinh ok naj lo, riengbya hix deng sou bae lo. Daxau lij deng dangguh “bouxcaeг” youq gwnz hoih vunzlai deng bihdou donq ndeu, gou aenvih nienzgeij iq ndaej mienx bihdou, hoeng hix baenz “diemjuq” seiqvunz gou lo, baenz gij mimiz gou mbouj nyienh goenghai haenx.

Daj Mungjvwn ganjhaw dauqma, gou dawz gij mbawsienqг riengbya haenx cuengq haeuj ndaw dennauј bae, youh bae bakreih raemj mbaenq faexcuk ndeu, baengh gij ndaejgeiq seiz iq, doiq mbawsienqг ciuq yiengh lwggyoux veh beuz san 5 aen riengbya. Mehyaн nyinhnaeuz gou san gij doxgaiq neix mbouj miz saek di yunghcawq, hoeng de rox gou gyaезmaiј souyo gij hongdawz ndawbiengz minzcuз ndigah hix mbouj fanjdoiq lo, de baenzlawz roxriuј ndaw riengbya iqetet neix lij yo miz aen mimiz iq seiz lwgnyez gou. Ngoenzneix, hongdawz dwkbya lai cungj lai yiengh geq mbouj rox liux, hoeng gou roxnyinh, gij hongdawz caeuq gij hozdung dwkbya daihhneix, caen mbouj lumj gij yinxdaeuz caeuq manhda doengh bi dou dwkbya haenx.